

NAŠA VOLJA

GLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

Leto II.

Ljubljana, dne 1. novembra 1936.

Štev. 4

Ljubljana, 1. novembra 1936.

Dogodi se včasih, da mora človek za svojo idejo, za svoje prepričanje trpeti žalitve, zasmehovanja in ponižanja. Nasprotnik, ki mu njegovo posebno gledanje na svet vceplja tudi gotovo mržnjo do vsega in vseh, ki se z njim ne strinjajo, si često dovoli proti svojemu nasprotniku stvari, ki niso opravičljive niti z moralnega, niti s človeškega stališča. Različni so ti napadi na človekovo dostojanstvo, na njegovo prepričanje: včasih so samo zlobne opazke, drugič se kažejo v očitnem zasmehovanju, pa so končno tudi dejanski napadi na posamezno osebo ali celo skupnost oseb. Mržnja in trenutno nahajanje v možnosti, škodovati svojemu nasprotniku, sta glavni gibalni sili takih početij.

Le krepke narave in močni duhovi z ljubeznijo do ideje prepojeni, z nezlomljivo voljo, lahko prenesejo slične napade na svoja najsvetejša čustva, na svoje globoko v notranjosti zakoreninjeno prepričanje, ki je plod dolgotrajnih spoznavanj in proučevanj. To so žilave narave, to so kremenjeni značaji.

Zgodovinski razvoj jugoslovenske misli beleži nebroj napadov na jugoslovensko misel samo, pa tudi, in to še v mnogo večji meri, na osebe, ki so v smislu njenega razvoja in učvrščevanja delovale. To so bili žalostni, obenem pa tudi junaški časi, ko so naši predhodniki, zasmehovani in s surovo fizično silo zatirani ponosno, z dvignjeno glavo, prenašali breme svojega prepričanja. Nebroj primerov imamo: nekateri so manjšega značaja — o njih se v javnosti ni dosti slišalo; drugi so zopet tako poznani, da nam je tudi danes, ko imamo svojo državo, svoj svobodni dom, nemogoče iti preko njih. Poznamo velikane, ki so delali, trpeli in umrli za sveto nacionalno stvar.

Zgodovina gre svojo pot. Kar se v prošlosti dogaja, se v doglednem času zopet ponavlja. Ne v istem smislu, na enak način: podobno, toda v bistvu enako. V takih trenutkih pride za človeka zopet čas preizkušnje. Takrat se v borbi za obstoj ideala in prepričanja razkrije njegova prava notranjost. Pokaže se, koliko je mož na mestu, koliko je tisto, za kar se je izdajal v času, ko to ni bilo nevarno, ko je to bilo za nekatere celo maska, za katero so sproščevali svoje sebične nagone. Ob takih prilikah se prekaljujejo značaji, ob podobnih trenutkih se čistijo vrste: vse, kar ni poštenega, kar je umazanega, odpade, ostanejo le iskreni, ponosni in zavestni značaji: to so žilave narave, to so kremenjeni značaji.

Na vzgledih se človek mnogo nauči; vzgled mu dostikrat postane vodnik in učitelj. Če so ti vzgledi res vredni, da se jim sledi, jim je treba slediti. Nacionalisti imamo nebroj takih vzgledov. Treba je torej, da spoznamo vse one, v delu in trpljenju prekaljene značaje, da si jih vzamemo za vzgled močnatosti in neuklonljivosti. Posnemanje njih, spomin na nje bo tisto, kar nas bo držalo kvišku, nam dajalo moči in sil, da ne klonemo takrat, kadar nam bo pot zaprta, kadar nam bodo pod noge metali polena. Njih podoba, podoba neustrašenih jugoslovenskih nacionalistov, ki niso pri izvajanju svojega notranjega prepričanja v zunanjem svetu gledali niti na lastno življenje, nam bo vzor, večen memento: po tej poti dalje — do končne zmage.

Varčevanje.

31. oktober je po vsem svetu namenjen proslavi pomena varčevanja. Potrebno je, da ob tej priliki spregovorimo par besedi.

Varčevanje je vedno izraz gotove zrelosti, ki se kaže v dalekovidnosti, v gledanju na bodočnost.

Varčevanje nima pomena samo za posameznika, ki varčuje, da si potem v gotovih težkih trenutkih more pomagati s prištedenim iz zadrege, ampak je velike važnosti tudi za skupnost. Pa tudi ne samo to! Varčevanje je poleg gospodarske tudi velike kulturne in moralne vrednosti. Znano je iz zgodovine, v koliko so te trditve točne. Narodi, ki niso štedili, so začeli bolehati i gospodarsko, še bolj pa kulturno in moralno.

To je par dejstev, ki smo jih hoteli poudariti ob priliki dneva, posvečenega varčevanju. Naj ne gredo te kratke besede mimo Vas, nasprotno; želimo, da najdejo odjeka in posnemanja.

Interesi okoli Španije

Položaj v Španiji je že od vsega početka pokazal, da more postati opasen tudi za evropski mir. Niti danes se ni toliko ustalil, da bi bila odstranjena vsaka nevarnost. Španska revolucija je dala priliko, da so se še bolj zaostriše že itak napete razmere med dvema blokoma evropskih držav, ki sicer nista še formalno osnovana, dejansko pa obstojata že dolgo časa.

Vzrok velikemu interesu velesil na razvoju dogodkov v Španiji in nastalemu napetemu razmerju med temi velesilami niso le ideološke razlike. Zemljepisni položaj Španije je preveč izreden, da bi mogle gledati velesile dogodke na tem polotoku brez zanimanja.

Španija leži ob izhodu na Atlantik oz. ob vhodu v Sredozemsko morje. Anglija, ki ima v svojih rokah Gibraltar, se je čutila ogroženo že z ekspedicijo Italije v Abesinijo; še bolj pa se čuti ogroženo z nemiri v Španiji, ker se boji vpletanja ostalih velesil v notranje dogodke te države. Jasno je namreč, da bi te velesile v slučaju, da zmagajo nacionalisti, ne hotele iz Španije praznih rok. Zato je Anglija zainteresirana tudi na bodočem gospodarju Španije, ki bo lahko ali njen prestiž na vodni poti do njenih kolonij podprl, ali ga pa močno omajal. Res je sicer, da angleških interesov ne bo, tudi ako zmagata, nacionalistična stranka posebno zastopala, ker bo raje podprla italijanske zahteve; še večje nepravilike bi pa delala vladna stranka, ki bi s svojo zmago začela sigurno ogražati notranje stanje v Portugalski, kjer velja angleška beseda prav toliko kot portugalska. Po tem nam postane jasna «nejasna» politika Anglije, ki dosedaj k španskim homatijam še ni izrekla prave besede in čaka samo naj-

IZ VSEBINE:

Intereri okoli Španije

Beg iz sovjetskega „paradiža“

10. oktober 1920—1936

Naša zemlja v tujih očeh

Kadar se ocean pordeči od krvi

Vsaka zarez — smrt

Potujoči cirkus v Sahari

Kusnehova skrivnost

Vojvoda Vuk Popović

Električna stena

Letalstvo

Sport — Nagradna križanka — Šah

ugodnejšega trenutka, ko bo to lahko storila na način, ki bo najbolj odgovarjal njenim interesom.

V popolnoma drugačnem položaju se nahaja Francija, ki pričakuje od zmage levičarske vlade ureditve svojih davnih želja: vojaško zvezo s Španijo, ki bi omogočila v slučaju vojne nevarnosti prost prehod njenih vojaških čet iz Maroka na celino ali obratno. Španija je takšno zvezo dosedaj vedno odklanjala kljub ponovnim pritiskom Francije, ker je popolnoma jasno spoznala, da bi ji bilo v slučaju vojne nemogoče očuvati svojo nevtralnost. Danes bi Španija na to zvezo takoj pristala. Da pa je Francija ne predlaga, je treba iskati vzroka v notranjem, ne baš rožnatem stanju te države. Vendar pa do take zveze kljub temu lahko nepričakovano pride.

Da vse to zanimanje Francije in Italije za razmere v Španiji ne gre baš v račun Nemčiji, je razumljivo, ker vidi v vsakem ojačenju, posebno Francije, svojo oslabitev. Ni torej prav nič čudno, če javno kaže svoje simpatije do nacionalistov in jih celo podpira. S kazanjem svoje pomorske sile v španskih vodah in drugod pa namerava poleg drugega počasi načeti tudi svoje kolonialno vprašanje, ki ga nikakor ne smatra za dokončno rešenega.

Levji delež iz španskih homatij bo gotovo skušala odnesti Italija. Lepi časi svoječasne fašistične diktature pod Primo de Riverom so še vedno v najlepšem spominu vsem Italijanom in težko bi bilo, da bi jih tako hitro pozabili. Poleg tega je položaj Italije danes takšen, da bi imela od razvoja španskih prilik, kakršnega moremo predvidevati že danes, še druge koristi. Da bi Italija hotela ob tej priliki razširiti svoje meje in seči po Balearih in Ceuti, je težko reči. Italijansko časopisje za enkrat še zatrjuje Angliji, da takih (Nadaljevanje na str. 2.)

Beg iz sovjetskega „paradiža“

Dr. Solonjevič predava v Ljubljani

Po drobcih, ki prihajajo k nam iz sovjetskega «paradiža», zveemo od časa do časa del resnice o neznosnih, nečloveških mukah zaslužjenega ruskega prebivalstva pod tujerodno, okrutno oblastjo komunističnih rabljev, o suženjstvu, ki traja že več kot 19 let. Večkrat se dogodi, da imamo priliko slišati o teh grozotah tudi iz ust ljudi, ki so sami na lastni koži doživeli in občutili to divje sovraštvo židovskega marksizma. Takrat imamo priliko občutiti fluide besa, ki živi v «sovjetskih ljudeh» do njih «priljubljenega in oboževanega vodje» Stalina, o katerem pa kroži med ostalimi tale značilna anekdota: «Neki tujec je prišel v Tiflis in se naenkrat znašel pred revno hišico, obdano z bodečo žico ter zastraženo po vojakih G. P. U. Na vprašanje, čigava je ta hiša in čemu je tako zastražena, je dobil odgovor: To je hiša Stalinove matere; zastražena pa je zato, ker se bojimo, da bi rodila še drugega Stalina.»

Prejšnji teden smo imeli priliko slišati predavanje dr. B. Solonjeviča, ruskega begunca, ki je v decembru l. 1934. s svojim bratom in nečakom utekel iz koncentracijskega taborišča na Belomorsko-Baltiškem kanalu (B. B. K.). V naslednjem prinašamo nekaj njegovih izvajanj:

Ne bom delal znanstveno analitičnih zaključkov, hočem vam predočiti samo občutke srednjega sovjetskega meščana, občutke, ki so se rodili v njem po devetnajstih letih strahovlade komunistov.

Predavatelj je nato podal kratek pregled dogodkov, ki so sledili februarjski liberalistični «polovični» revoluciji: delo Kerenskega in boljševikov, pred katerimi je moral pobegniti celo Kerenski sam, preoblečen v bolničarko.

Po tem prehodnem stanju «vojnega komunizma», ki je privedel deželo do strahovite lakote, je Lenin uvidel, da je treba odpreti ventil. Proglasil je N. E. P. (Novo ekonomsko politiko). Zgodil se je čudež. Beraško uboga dežela je stala in obogatela tekom dveh let. Vendar so se ob temu bogastvu sovjetski vodje ustrašili, da

(Nadaljevanje s str. 1.)

želja Italija nima, ker je z aneksijo Abesinije popolnoma zadovoljna. Kljub temu pa je bilo vprašanje Tangera od nekdanj Ahilova peta Italije; prav nič čudno ne bi bilo, če bi se zopet načelo.

Kako čuvati pri teh zmedah in poželenjih Španijo v mejah tiste nevtralnosti, v kakršni je bila vedno doslej, je najtežje vprašanje tudi obeh bojujočih se strank v Španiji sami. Očuvanje nevtralnosti pa je tudi končni interes vseh prizadetih velesil. Zakaj, smo obrazložili zgoraj. Prav zaradi tega obstoji upanje, da intencija Pariza glede nevmesavanja evropskih velesil v notranje zadeve Španije ne bo naletela na gluha ušesa.

ne bi propadel ves njihov socializem (takrat je bila namreč še dovoljena privatna lastnina, svobodna trgovina, delniške družbe itd.). Radi tega so nemudoma zavrli gospodarski procvit dežele, kar je gotovo edinstven primer v svetovni zgodovini, da se za blazno idejo žrtvuje blagostanje naroda.

Leto 1927. je uvedlo dobo «petletk»: industrijske, kmetijske itd. To je bila doba gorja, lakote in obupa, doba takozvanih «frizerjev» — kmetov, ki so na socializiranih poljih s škarpami strigli klasje kljub smrtni kazni, ki je bila zagrožena za tak «zločin zoper svojo socialistično lastnino».

«Gigantje industrije — Dnjeprostroj, Magnitogorsk, B. B. K. — se ne izrabljajo v polni meri, oziroma se sploh ne rentirajo. Dnjeprostroj n. pr. oddaja samo 12% energije, ki jo je zmožen razviti in to radi tega, ker ni objektov, kamor bi to energijo dovajal. Ko si je Lenin zamislil elektrifikacijo Saveza sovjetskih socialističnih republik (S. S. S. R.), so v vseh vaseh morali instalirati tako zvano «Leninovo žarnico». O teh električnih žarnicah danes nikjer več ni ne duha ne sluha, ljudje nimajo niti petrolejskih svetilk, ampak si svetijo svoje revne izbe — kot pred sto leti — s trskami, ki jih nazivajo «Stalinovi žarometi».

B. B. K., pri čigar gradnji je po približnih računih poginilo okrog 150 tisoč ljudi (več kot dve Ljubljani), se je izkazal kot nerentabilen. Po uradni sovjetski statistiki se namreč po njem prevaža letno okrog 2000 potnikov, torej manj kot šest na dan.

Svojevrsten rekord imajo železnice. Po izjavi Kaganoviča, ljudskega komisarja za promet, se je v l. 1934. dogodilo 62 tisoč nesreč.

Značilna je motorizacija sovjetskega gospodarstva. Kot primer vzemimo traktorje. Po izjavi sibirskega krajevnega komisarja Eihe je l. 1935. deset traktorjev opravljalo delo enajstih konj. Da so bili ti traktorji tako malo močni, je bila krivda v tem, da je enemu nedostajal ventil, drugemu se je zlomila ost, tretjemu je puščal kotel itd.

Devetnajst let obljubljajo sovjetski mogotci raj na zemlji, devetnajst let je ostalo le pri obljubah. Smatralo se je sprva, da je ta nered in ta nezmožnost, ustvariti nekaj pozitivnega, le znamenje prehodne dobe in neustaljenih razmer, vendar danes vidimo, da je treba iskati vzroka kje drugje. Ves ta sistem, vsa teorija sta popolnoma zgrešeni. Da se danes razmere vzdrže vsaj na oni višini, ki je potrebna, da ne poginejo vsi ljudje, je to le radi tega, ker stoji za hrbtom vsakogar strojnica, ker vsako najmanjšo kretnjo posameznika spremlja z budnim očesom G. P. U., ki pošlje vsakogar, kdor se le v najmanjši meri pregreši, takoj v koncentracijsko taborišče, če že ne naravnost v smrt.

Takšno je danes stanje prilik v sovjetski Rusiji. Narod, tlačjen in zatiran do onemoglosti, samo čaka trenutka, da bo lahko poplačal svojim zatirateljem. Vojna, ki bi se slučajno vnela med Rusijo in kakšno drugo državo, bi prinesla velikih presenečenj: narod, oborožen s kosami, noži, vilami in kamni, bo v prvi vrsti obračunal s svojim notranjim sovražnikom. Zato je popolnoma umestna primera, da je sovjetska Rusija danes železen kip, napolnjen z dinamitom in stoječ na nogah iz gipsa.

Dr. Branko Vrčon:

Nekaj o holandskem šolstvu

(Zapiski s pota v Haag, o zanimivostih holandskega pouka od osnovne šole do univerze.)

Med mojimi kolegi na Akademiji mednarodnega prava v Haagu je bilo precej holandskih akademikov in moram kar takoj priznati, da je njih splošna izobrazba v primeri z mnogimi zapadnjaki — primerjal sem jih zlasti z italijanskimi akademiki, ki sem jih poznal še iz svoje študija v Padovi — neprimerno večja. Pozna se jim na vsaki besedi, da jih njih šola temeljito in vsestransko vzgaja. Nobenega izmed njih ni bilo treba posebej poučiti, kje smo Slovenci in kaj smo po svojem rodu, še manj seveda o Jugoslaviji, ki so jo kot tujci, lahko rečem, celo prav dobro poznali, dočim se mi je v Italiji večkrat primerilo, da sem moral italijanskim kolegom dajati lekcije iz najosnovnejših pojmov geografije, zgodovine in narodopisja...

O ustroju holandskega šolstva me je zelo nazorno informiral neki haaški «teeraar», profesor, ki sem ga čisto slučajno spoznal v vlaku med Amsterdamom in Haagom. Njegova izvajanja so bila zame tako zanimiva, da sem si jih vsaj v glavnem sproti zapisal in jih v informacijo naši mladini podajam na tem mestu skoraj dobesedno.

Vem, spoštovani gospod, je začel moj znanec, da se naše šolstvo — od osnovne in srednje šole pa do univerze — v marsičem razlikuje od vašega, ki ga sam precej dobro poznam iz pripovedovanj nekaterih mojih kolegov, ki so že imeli to srečo, da so potovali po vaših krajih pred vojno in tudi po vojni, ko ste si v svoji nacionalni državi gotovo uredili svoje šole tako, da ustrezajo vsem vašim nacionalnim potrebam. Tudi mi smo danes s svojim šolskim sistemom zadovoljni. Naše univerze nas večkrat pohvalijo zaradi skrbne predpriprave akademskega naraščaja. Da boste čisto nazorno razumeli organizacijo našega šolstva, vas hočem peljati od prvega koraka, ki ga namišljeno napravite še enkrat z menoj, ko prvič prestopite prag šole, pa do zadnjega, ko zapustite univerzo kot «meester» v tej ali oni stroki, ki vam je najbolj pri srcu. Če vam je prav, kar podajva se na pot!

Ko sem mu z veseljem pritrtil, je nadaljeval: Vzemimo, da ste pri nas prišli na svet. Sedaj imate že štiri leta, morda ste že v petem, pa bi se radi že kaj naučili. Nismo v zadregi! V vsakem večjem kraju, da skoroda v vsaki vasi vam je na razpolago v ta namen posebna šola, nekak otroški vrtec, ki mu tu pravimo tudi «varstveni zavod», ker so nekoč otroke vaših let v teh zavodih samo varovali. Sedaj pa smo iz teh šol napravili že prave vzgojne ustanove po Montessorijevem sistemu. Na tej «predšoli» ostanete približno eno leto. Ko vam poteče deveti mesec po vašem petem letu imate že pravico vstopa v «visoko šolo», to se pravi v navadno ljudsko ali osnovno šolo, kjer traja pouk šest ali sedem let. Če ste nadarjeni, imate namreč po šestem razredu (ne prej!) pravico prestopiti na kako drugo višjo ali kakor pravijo Angleži, «high school», ki ji mi pravimo višja meščanska šola ali na kratko «H. B. S.», kar odgovarja nekako vaši realni gimnaziji. Lahko pa se vpišete tudi na pravo gimnazijo, ki ji mi pravimo «Gymnasium». Praga te naše srednje šole pa ne smete prestopiti ako niste izpolnili 12 let in pol.

Direktor ali rektor te šole se takoj ob vašem vpisu informira, kako ste se učili na osnovni šoli, o čemer mu poroča vaš prejšnji učitelj, ki mu pravimo pri nas «onderwijzer». Pred profesorji, ki jim pravimo «leeraar», pa morate položiti sprejemni izpit. Tako, sedaj ste že na srednji šoli. Tu se lahko odločite za dvojno pot: za «H. B. S.» (realno gimnazijo) ali navadno gimnazijo (Gymnasium).

(Konec prihodnjic.)

Naša zemlja in njene krvaveče rane

Deseti oktober 1920—1936

Koroški plebiscit.

Šestnajst let je preteklo od teh poučnih dogodkov, ko je bilo naše narodno telo okrnjeno, ko smo izgubili za nas neprecenljivo vreden del naše skupnosti. Ko se danes, po 16. letih, spominjamo teh težkih dni, nam je dolžnost, da si jih natančneje ogledamo.

Koroški plebiscit, ki je za nas, ne bi smeli reči, tako sramotno izpadel, se je vršil pod okolnostmi, ki so v svoji končni fazi dale plebiscitu primeren značaj. Plebiscitna komisija je bila sestavljena po večini iz nam nenaklonjenih ljudi. Da so se radi tega izrabljali najosnovnejši principi, na katerih bi morala sloneti izvedba tako obširne, tako delikatne stvari, kakor je bil koroški plebiscit, je dokazano.

Številčno stanje naših Korošcev bi v normalnih prilikah zadostovalo za to, da nam Koroška pripade. Popolnoma nemogoče pa je bilo, da bi bili njihovi glasovi mogli prekašati maso vseh onih volilcev, ki jih je avstrijska vlada v ta namen pozvala iz vseh svojih ostalih predelov, pa celo iz inozemstva. Res je, bilo je med temi ljudmi tudi nekaj takih, ki so bili pristojni v kraje, ki so spadali v plebiscitno ozemlje. Večina, ki pa je zadostovala za to, da smo Koroško izgubili, Koroške nikoli ni niti videla, še manj, da bi bila na Koroško pristojna. Ta dejstva, ki so danes uradno ugotovljena, so poleg še raznih drugih značilnih momentov, med katerimi naj bi omenili še tega, da je predsednik ko-

misije dobil za svoje «prijazne in uslužne» geste napram Avstrijcem kot poseben izraz prijateljstva in naklonjenosti od slednjih v dar graščino ob Vrbskem jezeru, najvernejši dokaz, kako smo bili 10. oktobra 1920 nesramno potgnjeni in uničeni.

Obletnice tega dogodka se pri nas vsako leto spominjamo na način, ki ni primeren. Tudi letos smo imeli ob priliki obletnice koroškega plebiscita čitati v gotovem delu časopisja članke, ki si jih nikakor ne moremo predstavljati.

Zavedati se moramo, da mi nismo tista generacija, ki je sodelovala pri koroškem plebiscitu, tista generacija, ki danes v časopisih s solzavimi besedami pere svojo čast. Res je sicer, da ta generacija ni imela, ni mogla imeti one državniške zrelosti in dalekovidnosti, one diplomatske izurjenosti pa, kar je najvažnejše, ponosa nad pripadnostjo k onemu narodu, katerega usodo so kovali. Suženjska doba, ki jo je ta generacija imela za seboj, je še vedno vplivala na njeno zadržanje, bila je vzrok popustljivosti. Danes se kaj takšnega, v to smo trdno prepričani, ne bi moglo več zgoditi. Nova generacija, vzrasla v svobodni državi, nam je porok za to. Ob porazih se učimo! Današnja generacija je imela priliko, da se temeljito seznanj s temi porazi, da se zatopi v bistvo vseh teh problemov. Že golo spoznanje napak bi v slučaju potrebe zadostovalo, da se podobno ne povrne več; dejstvo pa, da je mlada generacija vzrasla v svobodni domovini, nam je še večje zagotovilo, da bi znala z vso resnostjo in tudi zagrizenostjo zastopati interese svoje države.

Naša zemlja v tujih očeh

Že dalj časa opažamo v nemških listih čudno izražanje nemških novinarjev o naši zemlji, ki jo označujejo dosledno kot nemška kulturna tla in so v tem pogledu posebno v zadnjem času šli tako daleč, da pišejo celo o našem narodu kot nemškem ljudstvu.

Poslednji obisk nemških novinarjev v naši državi in poročila, ki so jih napisali o vtisih pri tem posetu, o naši zemlji in našem narodu, pa so še prav posebno pokazala to njihovo miselnost v svetli luči.

Kdor pa stalno zasleduje pisanje nemških listov nad tem, ne more biti presenečen. Nemška gospodarska in politična ekspanzivnost je bila od nekdanj usmerjena proti vzhodu. Pred vojno je bil pritisk proti vzhodu zvezda vodnica nemške zunanje politike, ki je našla zvesto podporico v nekdanji avstro-ogrski monarhiji. «Pritisk na vzhod» in «Most do Jadrana», to so bile parole, s katerimi je germanstvo gazilo preko naše zemlje in našega življa.

Svetovna vojna in njen porazen izid za Avstrijo in Nemčijo je te smernice nemške zunanje politike navidezno uničila. Kakor vidimo pa le navidezno. Že delj časa sem se pojavljajo razni znaki, ki dokazujejo, da ta pritisk na vzhod s končano vojno ni doživel smrtnega udarca, temveč le začasno omedlevico. Kmalu po svetovni vojni so se pričele obnavljati predvojne ideje v Nemčiji in njena ekspanzivnost. Tudi sedaj je bila smer te ekspanzivnosti proti vzhodu, forej preko naše zemlje.

Prvi znaki te nemške delavnosti so bili dobro maskirani. V naše pokrajine so se vsuli razni predavatelji, umetniki, predstavniki kulture in gospodarstva ter s številnimi javnimi nastopi vzbujali interes našega življa za dogodke v Nemčiji in Avstriji. To je bil vsaj namen, ki so si ga želeli doseči po njih lastnih izjavah. Ali vsako predavanje, vsak nastop, vsak pojav nem-

škega dela med našim življem, se je pri centralni nemške propagande registriral v vseh potankostih ter na ta način zbiral dokazni material, da je ta zemlja s svojim življem v območju nemške kulture in nemškega jezika. Tisočji poslušalcev nemških predavanj o najrazličnejših svetovnoaktuelnih vprašanjih niso niti sanjali, da so se pri posetu teh nastopov nemških umetnikov, gospodarstvenikov, športnikov itd. pri nemški centralni propagandi beležili kot tisočeri simpatizerji nemštva in pripadniki nemških kulturnih tal. Tudi naša popustljivost v manjšinskih vprašanjih se je kmalu pričela opazati v inozemstvu. In tako smo doživeli, da je s sistematično večletno propagando ta naša manjšina prikazana v svetu za mnogo večjo in pomembnejšo kot je v resnici. Prvotni gospodarski stiki, ki so se navezali med njo in inozemsko so se kmalu pričeli javno zagovarjati iz nacionálnih in kulturnih vidikov in v teku 18 let je uspelo tej propagandi pripraviti teren v toliko, da se je pričelo odkrito govoriti o naši zemlji ne le kot nemškem kulturnem območju, temveč tudi kot nemški zemlji po narodu in jeziku.

Vse to nam dokazuje, da v mednarodnem življenju ne moremo in ne smemo opustiti niti za trenutek skrajno previdnost in pozornost napram vsakemu pojavu, da se moramo končno vendarle že enkrat otresti one naivnosti, ki je last mladih narodov in držav, ki računa z mednarodno pravičnostjo in poštenostjo ter računa pri tem z gotovimi moralnimi načeli. Predvsem pa je naša dolžnost spremljati z največjo pozornostjo prihod vsakega tujca med nas in skrbeti za to, da odide z najboljšimi vtisi, toda tudi globoko prepričan, da smo **samostojen narod, ponosen na svojo kulturo, prosveto in na svojo lastno gospodarsko moč**, da se ne pustimo zaslepit z ničemer, kar je tujega in da nam je najskromnejša lastnina mnogo bolj pri srcu kot najbolj napihnjeni tuji proizvodi.

Zanimiva knjiga

V izdaji Društva za pospeševanje ciljev Lige narodov — Ljubljana je pred kratkim izšla nad vse zanimiva in izčrpna knjiga, ki jo je napisal naš priznani manjšinski strokovnjak dr. Lavo Čermelj: *Life-and-death struggle of a national minority (The Yugoslav in Italy)*.

V Avstriji prepovedano — pri nas dovoljeno

Zadnje čase prihaja na Kočevsko poleg mladine iz Reicha tudi Hitlerjanska mladina iz Avstrije. Ker je v Avstriji tudi po sklenjenem sporazumu med Avstrijo in Nemčijo še vedno prepovedano nositi Hitlerjanske znake, si jih mladina, ki potuje na Kočevsko pripne, čim prestopi mejo. Znake nosi potem ves čas svojega izzivalnega bivanja v naši državi; ko pa se vrača v Avstrijo, si jih zopet sname.

Spremenite šolske zemljevide!

Iz Berlina nam poroča znanec:

— Te dni sem govoril z berlinskim Nemcem. Trdil je, da sega Nemčija «bis Gottschee» — do Kočevja. Vprašal sem ga, odkod to mnenje.

«Že v šoli smo imeli zemljevid Nemčije, kjer je bila zarisana nemška meja do Kočevja», mi je odgovoril. «Saj vendar v Voivodini kranjski govorite nemški, ne?»

Temu pogovoru se mi zdi umesten le sledeči komentar: Zakaj pa jugoslovenske šolske oblasti ne zarišejo jugoslovenske meje tja do Vestfalije in do Lužiške Srbije?

Križem širnega sveta

Kadar se ocean pordeči od krvi

Indijski lovci na bisere so narod zase. Vse življenje nabirajo bogastvo, umirajo pa brez srajce. Za malenkostno ceno prodajajo surove bisere ljudem, ki jih prelijejo v težke denarje. Na starost imajo ti lovci različna vnetja, pokvarjena pljuča in so še veseli, če jim ni «za zajtrk» morski pes odgriznil kakega uda.

Kolikokrat se je že pordečil Indijski ocean od tople človeške krvi, da so se lahko krasile dame civiliziranega sveta z bisernim okrasjem.

Kako izgleda lov na bisere?

Ob lepem jutru odplovejo lovci z Lakadivskih otokov na morje, ki je na nabirališčih sedem do dvanajst metrov globoko. Z nožem med zobmi poskačejo v vodo in se spustijo na dno, kjer ostanejo sedem do deset minut. S čolna lahko zasledujete temno senco, ki se plazi po dnu in z vajeno roko preiskuje kamenje in pesek. Na površje se dvigajo beli mehurčki. Ko vzplava lovec na vrh, drži v rokah temnozeleno školjko bisernico. Sedaj pa vprašanje: ali ima školjka biser ali ne. In zopet pod vodo...

Kadar pride morski pes, vzplava lovec na površje, počaka, da se mu pošast približa, vzame polna pljuča zraka in se potopi. Radi prekratke spodnje čeljusti se mora zverina vreči na hrbet, ko hlastne proti žrtvi. Ta trenutek porabi lovec, da se mu približa in mu v bliskovitem zamahu prereže trebuh. Borba pa mnogokrat ni tako enostavna. Ta manever mora ponoviti po večkrat, posebno, če je žival mlada in okretna ter zagrizeno napada svojo žrtev. Ko se morje pordeči, v čolnu napeto čakajo, čigava je kri. Včasih je lovčeva, največkrat pa je mastna kri strahovalca Indijskega oceana. Po borbi gre delo dalje. Te ljudi bolj razburi stara gramofonska škatla, kakor pa plavut, ki reže valove in nanzanja napad krvoločnega ostrozobega žrefa.

Na Chagosu smo srečali ribiča, ki so se mu skozi tanko kožo videli reberne kosti, čez ka-

tere je bilo vseprek v vlaknih preraščeno škrlatno rdeče meso. Povedal je, da mu je ob neki taki priliki posnel kožo in meso morski pes, ki ga je v zaletu obdrgnil s svojo hrapavo kožo.

Žulijo tanke pipice, gledajo otroke, ki se že vadijo v umetnosti potapljanja — žive in umirajo, ne da bi vedeli, kam gredo biseri, koliko so vredni — pa tudi mestne dame v sijočih se biserih ne vedo za te preproste rjave ljudi, katerih kri tolikokrat pobarva Indijsko morje.

„Sinji trak“ — mornarjev zmagovalni znak

Ko so samo še jadrnice rezale morsko gladino, so že kapitani medsebojno tekmovali v hitrosti vožnje in zmagovalci so smel razobesiti na jambor svoje ladje dolg ozek trak v barvi morja, sinji trak. Tako je bilo že nekako pred 100 leti.

Prišel je pogon ladij na vijak in tekma se je nadaljevala. Zdaj so bili na vrsti parobrodi. Torišče borbe so prenesli na Atlantski ocean. Kdor bo hitreje prevozil razdaljo med Evropo in Severno Ameriko, njegov bo sinji trak, znak zmagovalca nad skrivnostno in neizmerno močjo oceana.

Od vseh početkov so prednjačili v borbi za sinji trak Angleži, ki pa so slednjič le morali že v prejšnjem stoletju odstopiti mesto najprej Američanom, nato Francozom, in slednjič ob zatonu 19. stoletja Nemcem. Takoj v drugem letu tekočega stoletja so jih prehiteli Holandci, te pa po nekaj kratkih letih znova Angleži. Polnih 22 let se je njihova «Mauretanijska» dičila s sinjim trakom. Rabila je preko oceana pet dni, dve uri in 34 minut in izgledalo je, da ne bo dobila tekme. Pa se je pred osmimi leti našel v Nemcih. Njihova velikanska potniška ladja «Bremen» je skrčila pot v Ameriko na štiri dni, 18 ur in 17 minut. Tekmovalna mrzlica se je polastila velikih svetovnih paroplovnih družb, vse je hotelo biti prvo. Le za kratko dobo se je posrečilo Ita-

lijanom s parobrodom «Rex» slaviti zmago nad Nemci. Iztrgali so jim znak morskega zmagovalca Francozi z razkošnim in mogočnim parobrodom «Normandie», ki je priplula v Ameriko v štirih dneh in 12 urah. Svet je zastrmel, danes strmi pa še bolj, ker so neumorni Angleži posekali tudi ta rekord in si s svojim najnovejšim parobrodom «Queen Mary» (Kraljica Marija), ki ni le najmodernejši, temveč tudi največji potniški parobrod na svetu, priborili v tretje sinji trak. Štiri in pol ure so bili hitrejši od Francozov in skoraj za cel dan urnejši od slovite predhodnice «Mauretanijske». Borba za sinji trak pa še ni končana. Kdo bo novi zmagovalci oceana?!

Dju-djitse

O nastanku dju-djitse — japonske rokoborbe — pripovedujejo Japonci:

Mikado je nekoč gledal skozi okno v vrt. V kosmih je padal južni sneg. Videl je, da se male veje črešnjevca drevesa spretno izmikajo teži snega, ki pada na tla, večje pa se pod težo lomijo. Na to podlago je postavil tudi teorijo japonske rokoborbe: izmakniti se sili nasprotnika in jo porabiti v njegovo lastno škodo. Če se kdo zaleti v Japonca, se ta ne zoperstavi z močjo, temveč se skloni in s spretnim prijemom vrže napadalca čez hrbet.

Vendar zahteva prav ta način borbe silno mnogo vaje. Borilec mora natančno poznati sestavo človeškega telesa, imeti mora izurjeno oko in silno okretnost. Nekateri prijemi so popolnoma brezuspešni, če so le za pol trenutka prepozni ali prezgodnji. Zato se Japonci vežba od mladih nog. Ve, da je majhen in da nima orjaške telesne moči, zato pa stopnjuje do popolnosti svojo spretnost. V tem je velika filozofija Japoncev.

Močni angleški in ameriški mornarji, ki se znajo vsi boksati, se ne boje nikogar na svetu. Pravijo pa, da se malemu japonskemu policajcu v Yokohami umaknejo v spoštljivi razdalji.

V. Z.:

Kusnehova skrivnost

Udarci ure... Skozi nočno tišino so votlo odmevali v dvorani britskega muzeja v Aleksandriji.

Sir Budges je danes delal posebno dolgo v noč. Sklonjen nad mizo, ki jo je obsevala v polkrogu namizna svetilka, je odvozljal star egiptovski papirus. Zamolki udarci so ga šele spomnili grobne tišine, ki je vladala v njegovi delavnici, nasičeni z zatohlim vonjem po preperelih čunjah in starih knjigah. V tej tišini je mogel prisluškovati celo utripu svojega srca. To je ona tišina, od katere človeka zaboli v ušesih.

Nenadoma je za hrbtom škrtnilo. Mehanično se je obrnil. Svetilka je metala njegovo dolgo senco med mumijami, ki so bile prislone k steni. Kipi iz rumenega kamna, iztrgani puščavskemu pesku, so s praznimi očmi strmeli vanj. V tem pošastnem miru se mu je zazdelo, da ga iz polmraka opazujejo vsa trhla trupla mumij, zavita v razpadajoče ovoje. Zgrabil ga je čuden strah. Dvignil se je s stola in pristopil k najbližjemu mrtvaku. Pretresel ga je prezirljivi pogled napol priprtih oči. Zazdelo se mu je, kakor da so se te oči le za hip priprle, da pa se bodo naslednji trenutek zopet odprle in pokazale živi lesk, ki ga je slutil za pobešenimi gubami vek. V naslednjem trenutku se je nasmehnil sam sebi.

Potrepljal je z roko po orumenelih ovojih, iz katerih se je pokadil pepelnat prah.

«Stari prijatelj,» je zašepetal, «po tri tisoč letih smo te dvignili od večnega počitka.» Ozrl se je po drugih mrtvaki:

«Pol življenja sem že med vami, pa ste me danes zopet preplašili!» Zmajal je z glavo in stopil nazaj k mizi. Sklonil se je nad svoje delo. Še nekaj dni in njegovo življenjsko delo bo končano. Z ljubeznijo človeka, ki ustvarja, je poteškal z roko sveženj papirja. «Nato pa domov v Anglijo!» Pomislil je na veseli sprejem v klubu.

«Stari John se je vrnil! Šampanjec mora teči od mize!» Pred seboj je gledal znane obraze prijateljev, ki mu stiskajo roke. Smehljaj se je...

Tedaj pa... Začuje drsajoč počasen korak za seboj. Mrzlo se mu je vtilo po hrbtu. Najprej je od groze otrdel, nato se je sunkovito obrnil:

Z istimi priprtimi očmi in z napol pobešeno čeljustjo je stopala mumija proti njemu. Oči so se ji v motni svetlobi lesketale pod rumenimi vekami. Z ovoja je padal prah. Koščene roke so mirno ležale ob telesu. S počasnim korakom se mu je bližala...

Hotel je planiti kvišku, zakričati, zbežati, skočiti k izhodu, a neznana sila ga je tiščala na stol in mu stiskala grlo. Soba se mu je zavrtela v divjem neredu pred očmi. V nosu je začutil prav od blizu vonj po preperelih čunjah. Udarci... Vse črno... Konec...

Policijski komisar Barras je zmajal z glavo: «Deveti slučaj v moji praksi in celo pod istimi okoliščinami! — Drugih sledov ni?» je vprašal vstopivše uradnike.

«Nekaj prašnih stopinj od mumije do mize, kos ovoja in to bodalo; drugih sledov ni!»

«Prokleta!» je zamrmral in zamišljeno pristopil k prislonenemu ovitemu truplu ob steni: Prezirljiv nasmeh v kotih ustnic in priprtih oči.

Ozrl se je k mlademu možu, ki je stal oprt ob mizo in je strmel predse. V težkem dihanju so se mu zglobala široka ramena.

«Dragi moj Joe, pričel bom verjeti v egiptovske pravljice! Zagonetna smrt vašega očeta bo najbrže ostala prav tako nepojasnjena kakor smrt Lugea, Smitha in Niguela. Nobenih sledov! Spominja me na grozoten film.»

Joe je strmel v bodalo s slonokoščnim ročajem, ki je na rezilu nosilo star egiptovski napis. Molče je pokazal Barrasu napis. Komisar je čital:

«Odpri pot duši iz telesa!»

«Pa vendar ne mislite, da mi je očeta umorila mumija?»

Barras je zmignil z rameni in položil Joeu roko na pleča:

«Prijatelj, šele leto dni je, odkar ste prišli za očetom v deželo svetega skarabeja. Ko boste dalje časa tu, se boste navadili verovati marsikaj! Groza, ki je bila zarisana v obrazu umorjenega moža, ni le predsrtan strah. Tako grozo v iz-

po pisano robo...

Sovjetske anekdote

(Nadaljevanje.)

Štirje Rusi so sedeli v moskovskem parku. Prvi si je podpiral glavo in žalostno gledal v sivi svet, drugi je tiho jokal, tretji je polglasno godrnjal predse, četrti pa je krepko preklinjal.

Mimo je prišel znanec. Ustavil se je, ozrl se plašno okrog sebe in dejal:

«Ljudje božji, imejte vendar pamet! Ali ne veste, da je v sovjetski Uniji pod smrtno kaznijo preprečevano politizirati!»

*

Dva moža sta stala na ulici in se pogovarjala o sovjetski Uniji. Eden izmed njiju se je spozabil in v jezi zavpil:

«Sovjetska vlada je sestavljena iz samih roparskih morilcev in norcev. Rusijo bodo oropali in napravili iz nje razvaline!»

Tedaj pa ga je že zgrabil za ovratnik policist. Prijatelj je branil aretiranca:

«Tovariš policist, pustite vendar tega moža. Blazen je in ne ve kaj govori!»

«Kaj pa še,» je zagodrnjal policaj, «če bi bil blazen, se ne bi tako dobro razumel na politično situacijo!»

Vsaka zareza — smrt!

Wild west — divji zapad Amerike — danes še ni preteklost. Svoje črede govedu čuvajo kornjeniki, ki jim visita ob stegnih dva težka revolverja. To so drzni ljudje, potomci hrabrih pionirjev amerikanske države. Mednje pa se zatečejo seveda tudi taki, ki so jim tla civiliziranega vzhoda postala prevroča. Tako ima Teksas še danes svojo romantiko. Medsebojni spori ob Red Riverju in ob Rio Grandu se rešujejo s kroglo in krvjo. Vlada si mnogo prizadeva, da bi umirila vročo kri različnih Buffalo Bilov in teksaških revolverskih junakov, pa ne povsod z uspehom.

razu umorjenca sem videl le devetkrat v svojem življenju in sled je vodila k mumiji.»

Barras je začel zasliševati uradnike in sluge muzeja, Joe je pomignil svojemu arabskemu služabniku, ki je stal za njim. Počasi in zamišljeno je korakal proti izhodu.

«Efendi, mrtev človek ne ubija živega človeka!» je zaslišal pritajeni glas svojega sluge. Nenadoma se mu je zazdelo, da ne more biti drugače. Dvignil je glavo, stisnil ustnici in pogledal slugo izpod čela:

«Arabski pregovor pravi: Kri peri s krvjo! Kusneh, morava maščevati smrt mojega očeta in tvojega gospodarja!»

«Boj se, efendi, sovražnika, ki te opazuje iz teme!» je odgovoril Kusneh in sklonil glavo na prsi.

*

Joe je sedel v senčnati uti in noben pameten načrt mu ni prišel na um. Popoldanska vročina je ponehovala. Od nekod se je čulo zatleglo muzejino petje.

Poklical je slugo: «Kusneh, zvečer se skrijeva v britski muzej, morda najdeva kako sled!»

Arabec se je priklonil, dal roko na čelo in na prsi.

Pramen svetlobe je padel in osvetljeval kamenit obelisk. Osvetljena roka nekega kipa, ki je stal v senci, je bila grozeče dvignjena. Joe in Kusneh sta čepela v senci kamenite skupine in napeto upirala oči v temo. Joe je stisnil v roki mrzlo železo revolverja.

Ker pa so nastopili mirnejši časi, tožijo stari cow-boys o dolgočasnosti današnje dobe in z ljubeznijo hranijo svoje pištole, ki imajo na lesenem ali roženem ročaju polno zarez. Vsaka zarez pomeni smrt enega neprijatelja.

V Omahi imajo kar cel muzej različnega indijanskega in cow-bojskega orožja ter skalpov. t. j. kože, ki jo Indijanec z lasmi vred potegne z glave svojemu sovražniku. Tam kažejo tudi revolverje znanih streljačev, ki so vseprek zrezljani po ročajih. Tako ima pištola Texas Jacka 34 zarez, pištola Jima Lasterja pa celo 56 zarez. Prvi je na begu zgrmel s konjem vred v Colorado Canyon, drugega pa je ustrelil neki mladenič, ki je maščeval bratovo smrt. Njegove zadnje besede so bile: «And such a green-horn!» «Pa tak zelenec!»

Ko so v Arcansas City operirali nekega cow-boysa na slepiču, so zdravniki ugotovili tri stare zarasle «smrtno rane». Vendar je tri dni po operaciji cow-boy sedel v sedlo in ušel iz bolnice. Trdo življenje napravi človeka trdega.

Dokaz indijskega fakirja

V Delhiju (Indija) so pred kratkim pripeljali pred sodnika nekega moža, ki je bil obtožen, da je nastopil kot fakir in tujcem na sleparski način izmamljajal denar. Toda obtoženec ni izgubil hladnokrvnosti.

«Nisem slepar, sahib!» je zatrjeval venomer, dokler ga ni sodnik nahrulil:

«Pa dokaži, da nisi!»
Fakir se je sključil v dve gubé. Toda ko je sodnik že hotel izreči rzsodbo, je kriknil od groze: na mizi sta se sikaje zvijali dve dolgi kobri. Stražniki so ostali popolnoma nepremični, ker so vedeli, da ju ne smejo dražiti. Le eden izmed njih se je ojunail. Tiho se je priplazil od zadaj in z vso silo zamahnil po njima s staro sabljo. Takrat so se na vse strani razleteli peresniki, črnilniki in akti — kač pa ni bilo nikjer. Izginila sta brez sledu. Z njima tudj obtoženi fakir.

V nogah je čutil mravljinice. Hotel se je premakniti, ko je začul nad seboj rahlo pokanje. Dvignil je glavo. V tem trenutku ga je zgrabil sluga za roko in potegnil v stran prav v hipu, ko je ogromna kamenita statua zgrmela v silnem ropotu na mesto, kjer je pred trenutkom stal. Dušeč prah se je dvignil in se živahno podil v pramenih svetlobe, ki je padala skozi okno. Ropot je odmeval v širokih dvoranah. Po stopnicah so se začuli koraki in razburjeno govorjenje. Kusneh ga je prijel pod pazduho in potegnil v skrit kot za vrati. Čuvaj muzeja so hiteli s svetilkami v dvorano. Za njihovimi koraki sta se spustila po stopnicah in ušla na prosto.

«Rešil si mi življenje, Kusneh. Padeč kipa ni bi slučaj! Nekdo me je hotel ubiti!»

«Kadar ti Egipt streže po življenju, efendi, pobegni še tisto uro tisoče milj stran!»

Joe je odkimal z glavo:
«Skrivnosti očetove smrti hočem prodrati do dna.»

*

Izlet h piramidam v Gizeh. Kamele, gonjači, vročina. Joe je z veselo družbo jezdil na ladji puščave, ki ga je neusmiljeno premetavala z desne na levo. Mala Amerikanka Sally ga je gotovo že stotič vprašala:

«Mr. Budges, ali res v piramidah straši? Ali res vsak umre, ki stopi v faraonovo grobnico?»

Smehljaj se je in se šalil z deklico. Ob piramidah so razjahali in se pričeli vzpenjati po kamenju.

Potujoči cirkus v Sahari

Francoski major Lemoine je prevozil Saharo z avtomobilom. Pravi, da ga je na vsej vožnji skozi peščene puščave najbolj začudil potujoči cirkus, ki ga je srečal na poti proti jezeru Fagibine. Velblodi, levi in levinje v kletkah, čudne vrste antilop, gazel in opic, poleg njih pa pisani gonjači in nekaj zagorelih Evropevcv s puškami — vse to je bilo raztreseno med rumenimi šatorji, ki so bili razpostavljeni v dvomljivih sencih ob robu oaze.

Pisano vrvenje, kričanje domačinov, zamolkli afriški boben — pripoveduje Lemoine — so me silili, da sem iskal z očmi pestrih plakatov in napisov: Cirkus «ta in ta» vabi k večerni predstavi... Vstop... Spomnil sem se razburjenja in živahne radovednosti v svoji rojstni vasi, kadar se je pojavila eksotična skupina ljudi in živali.

A plakatov ni bilo: lovci mednarodne družbe Hughs Bros so peljali uiete živali na obalo, da jih odpošljejo v različne evropske zverinjake.

Čudno: Ob pogledu na te živali v kletkah, razpostavljenih med šotori, sem doživel Afriko bolj, kakor ob vseh borbah z zvermi in vseh dogodivščinah v vročem podnebnju črnega kontinenta.

Neolikanost pri nas — višek vljudnosti pri Kitajcih

Po domovih bogatih Kitajcev v nekih delih Kitajske spada k lepemu obnašanju tudi to, da mečeš obrane kosti in pečke čez ramo po vseh kotih sobe. S tem napraviš poklon gostitelju, češ, da ima toliko služabnikov, da po obedu zopet vse počistijo.

Dante je bil mož, ki je stal z eno nogo še v srednjem veku, z drugo pa je že naznanjal prihod novega veka.

Kusneh se je s pomenljivim pogledom ustavil pred gospodarjem. Joe ga je začuden pogledal in zaostal od družbe. Kusneh je brez besede krenil na levo. Joe je šel za njim. Šla sta po kameniti terasi. Nenadoma se je Arabec ustavil in se uprl v kamen, ki se je na Joevo začudenje premaknil. Pokazal se je nizek vhod v temen hodnik. Vstopila sta. Šla sta skozi temen prostor, ki se je kmalu razširil. Rahla svetloba je padala skozi razpoke v stropu. Na steni je bila velika ploščica, do treh četrтин popisana z rdečimi črkami. Joe je bral zadnjo vrsto: Sir John Budges in datum. Pogledal je še druge napise: August Luge, Fred Smith, Jakob Niguel in pod vsemi temi je čital ime, ki je bilo surovo vklesano v kamen in še ni bilo, kakor druga imena, izpolnjeno z rdečo maso: Joe Budges. V trenutku je razumel. Planil je proti slugi. Kusneh je s sklonjeno glavo stal ob egipčanskem kipu, ki je z roko kazal na napis na steni: «Ne vstopaj v kraljestvo smrti, iz katerega ni izhoda!»

Potegnil je samokres in divje pogledal Kusneha. Ta je mirno dejal:

«Družba te gotovo pogreša, efendi! Pojdiva!»

«Kaj pa pomeni vsa ta komedija, Kusneh?» je zavpil Joe. Arabec je položil roko na usta in pokazal proti izhodu. Nehote se je Anglež pokoril zapovedovalni kretnji. Kusneh je zaprl vhod. Joe se je pridružil družbi. Vpraševali so ga, zakaj je postal tako mračen.

(Konec prihodnjic.)

Glasovi o „Naši volji“

Zadnje tri številke «Naše volje» so vzbudile povsod veliko zanimanje. Zlasti srednješolska mladina je nad vse navdušena. Vsak dan prejemo nešteto dopisov, v katerih nam čitatelji izražajo svoje zadovoljstvo. Pa ne samo mladina. Celo starejši radi prebirajo naš list. V naslednjem podajamo nekaj izvlečkov iz poslanih nam pisem. Žal zaradi pomanjkanja prostora ne moremo niti omeniti vseh, storili pa bomo to, če nam bo prostor na razpolago, v naslednjih številkah.

Ti iz Kranja piše:

... in reči Ti moram, da so naši fantje kar nemnini nad vsako številko «Naše volje». Vse jim ugaja: resni članki, pa podlistek in roman v slikah...

P. I. z Jesenic:

Izpod naših gorenjskih planin malokdaj priobčite kak dopis v «Naši volji», zato mi dovolite, da se oglasim jaz. Sicer nisem bil doslej Vaš naročnik, ko pa sem nekajkrat dobil v roke «Našo voljo» in jo — reči moram od prve do zadnje vrstice prebral, se mi je tako zelo prikupila, da sem sklenil naročiti jo. Čeprav mi v teh hudih gospodarskih časih ni ravno lahko naročiti se na časopise, vendar bom že kako pogrešal teh par dinarjev.

Človek se zares kar svežega počuti, ko čita Vaše članke, ki prihajajo iz srca iskrenih Jugoslovenov, zbranih okoli Vašega lista. Tako prijetno dene, če človek za nekaj uric odtrga svojo dušo iz neplodnega političnega vrvenja in nebratskega preganjanja sem in tja, in čuje blago besedo vsaj iz enega časopisa. In kako okrepi človeka taka dobra beseda jugoslovensko zavednost, saj vidi, da so še ljudje, ki čutijo z njim isto in ki jim je blaginja domovine edina skrb, ne meneč se za vse drugo, kar bi se moglo smatrati za sebične težnje...

K. M. iz Ljubljane:

Dragi tovariš urednik! Tudi jaz sem naročnica «Naše volje». Jaz, kakor tudi moji dve prijateljici, ki skupaj stanujemo, smo nadvse zadovoljne. Samo nekaj bi še želele. Včasih bi rade videli, da bi «Naša volja» prinesla tudi kaj o ženskih vprašanjih. Tako bodo tudi dekleta dobila več zanimanja za naš list...

Kukavica

Zakukala kukavica
na zelenoj grani,
pa se tuži nesretnica:
«Tužni su mi dani!»

Nemam nigde gnezda svoga,
kao druge ptice,
nit poroda vidim moga,
male ptiće, sirotice.

Tudja majha ih izleže,
tudja usta hrane,
zato kukam nesretnica
od grane do grane.

Trbojski.

Koliko je star kapitan?

Jadrnica «Sv. Nikola» je dolga osem in pol metra, široka je dva metra, jambor meri pet metrov, kapitan ima dolgo črno brado, ovrtnik št. 40, čevlje št. 42 in doma tri otroke. Koliko je star? (Odgovor na str. 7).

*

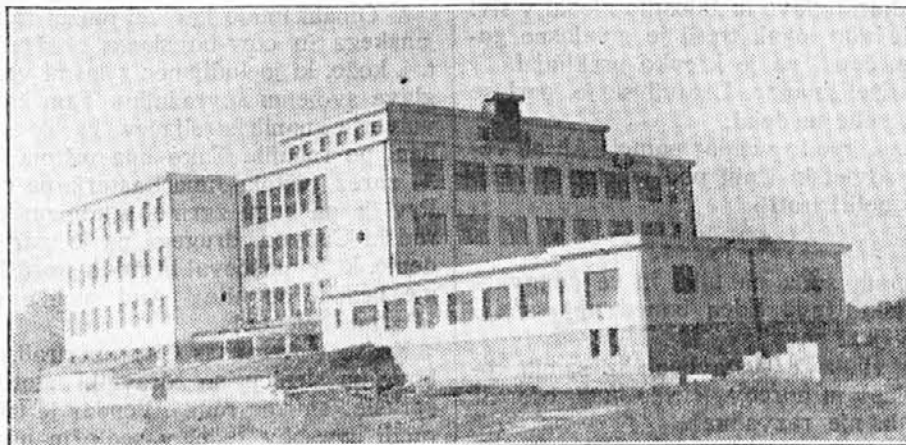
Žid je jezdil na oslu skozi vas. Otroci in tudi nekateri odrasli so ga ogledovali in se mu smejala. «Kaj me pa gledate? Ali še nikdar niste videli osla?» je užaljeno dejal Žid.

Iz zavodov

Z ljubljanske klasične gimnazije

Kakor na vseh drugih šolah, se je vršil pretekli mesec tudi na Klasični gimnaziji v Ljubljani občni zbor J. S. Dne 10. oktobra se je članstvo Podmladka v rekordnem številu zbralo v prostoru, ki je bil določen za občni zbor. Ker so bile volitve v odbor že ob koncu prejšnjega šolskega

leta, so se vršile zdaj le še dopolnilne volitve. Grupa katoliških dijakov je hotela na tem občnem zboru strmoglaviti dosedanjega predsednika Podmladka Jadranske straže, našega tovariša Čermelja. Vendar se jim to ni posrečilo. Osnovan je bil poseben literarni krožek. Člani tega krožka so

Poslopje III. drž. realne gimnazije v Ljubljani. K članku, ki smo ga objavili v prejšnji številki.

Vojvoda Vuk Popović

Legendarni junak srbskih četnikov, borcev za svobodo, strah in trepet zatiralcev slovanskega življa na našem jugu, junak iz svetovne vojne, ki je za svojo domovino in svoj narod žrtvoval vse svoje življenje in zvest temu svojemu življenju padel v obrambi domovine, je te dni v Beogradu dobil svoj spomenik.

Kot majhen deček je pribežal s svojim očetom pred Turki v svobodno domovino in že takrat ga je oče določil kot bodočega osvoboditelja. Vzgojen v srcu Šumadije pri vrelu vseh revolucionarnih nacionalnih stremiljenj, je stopil mladi Popović po dovršitvi vojne akademije v četniški pokret. Vsa slavna dela četnikov pred in med osvobodilnimi boji je tesno zvezano z njegovim imenom. Kot človek dovršen puritanec, kot četnik najstrašnejši osvoboditelj je zadolžil ves naš narod v toliko meri, da bo njegovo ime zvenelo večno kot simbol junaštva, požrtvovalnosti in nesebične ljubezni do naše zemlje in njenih sinov.

marljivi čitatelji «Naše volje», ki se jim jako dopade. Odločili so se tudi, da bodo pošiljali svoje prispevke.

Istega dne, ko se je vršil občni zbor Podmladka Jadranske straže, je bil v kemični dvorani, zasedeni do zadnjega kotička, tudi občni zbor «Žara». Za volitve je vladalo veliko zanimanje. Vloženi sta bili dve listi: prva s predsednikom Zormanom, druga s Pengovom. Dasi je «Žar» literarno društvo, so se z dvema listama pojavile gotove politične razlike, posebno z ene strani, t. j. s katoliške, ki je na vsak način hotela dobiti «Žar» v svoje roke, kar se ji je tudi posrečilo. Radovedni smo, kako se bodo izkazali pri delu.

Ob priliki obeh občnih zborov sta se vršili tudi kratki, toda pristrčni komemoraciji za Blagopokojnim Viteškim Kraljem Aleksandrom I. Zediniteljem. Pri «Žaru» je lepo podal sliko Njegovega življenja tov. Arko, pri J. S. pa je govoril predsednik P. J. S. Čermelj. Vršili sta se tudi dve deklamaciji.

To bi bili v glavnem važnejši dogodki, ki so se do sedaj odigrali na naši šoli. Kadar bo zopet kaj novega, se bom oglasil. Do takrat kličem vsem čitateljem «Naše volje»: zdravo! R.

Iz Novega mesta

V Začetku šolskega leta se je začelo na našem zavodu zopet društveno življenje. Vršila sta se dva občna zbor: P. R. K. in v soboto 17. pr. m. dijaške nacionalne organizacije Prosvete. Škoda, da je bil ta občni zbor sklican ravno na dan in ob uri plinskega napada. Radi tega je bilo mnogim članom nemogoče udeležiti se ga. Izporočil, ki so jih podali odborniki, je bilo razvidno, da je odbor posvetil vse svoje moč delu v novi organizaciji, ki smo jo dobili z veliko muko šele lani. Sedaj poslujejo vsi odseki, čitalnica in knjižnica. Vpisalo se je 150 članov, kar je za naš zavod zelo veliko. Pri volitvah so bili izvoljeni skoro vsi odborniki, ki jih je predlagal odbor. Novi odbor je že prevzel svoje posle in bo gotovo delal z vsemi močmi za našo nacionalno organizacijo. Tako se obeta naši mladi organizaciji velik uspeh. K. M.

V vrtnarski šoli: Preden končam predavanje, vam še prav toplo polagam na srce goveji gnoj, brez katerega ne sme biti noben vrtnar.

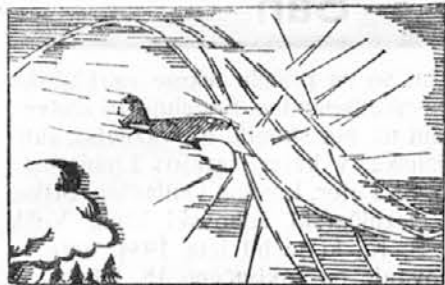
Roman v slikah **ELEKTRIČNA STENA** Riše B. Kajin

Dosedanja vsebina:

Mladi Jugosloven prof. Ivo in asistentka Marica sta dovršila pri slavnem znanstveniku profesorju Körnerju svoj izum, aparaturo, s pomočjo katere je mogoče ustavljati in zrušiti letala na

veliko daljavo. Teoretični poizkusi so se povsem obnesli. Baš v tem času izvrše vlomilci v tem kraju vlom v državno banko in odnesejo vso gotovino. Po dramatični borbi s policijo uspe zločincem, da pobegnejo z avtomobilom na letali-

šče in odtod z letalom. Profesor Körner telefonira mlademu izumitelju naj izkoristi ta trenutek in praktično preizkusi svoj izum. Ivo in Marica se podasta takoj v laboratorij in v nekaj trenutkih širi aparaturo v ozračju električno steno.

Za naše morje

Iz Kranja

V petek 16. oktobra se je na naši gimnaziji vršil občni zbor Jadranske Straže. Čeprav je pri nas Podmladek Jadranske Straže zelo močan, je udeležba na občnem zboru naravnost presenetila, kajti v telovadnici, kjer se je občni zbor vršil, se je zbralo toliko dijakov, kakor do sedaj v podobnih prilikah pri nas ni bila navada.

Da se dijaštvo toliko zanima za to patriotsko organizacijo in ji posveča toliko pažnje, je na vsak način lepo znamenje. Toda, kakor se je pozneje videlo, vsi udeleženci niso prišli baš iz samega zanimanja, ampak so jih pri tem vodili razni ne preveč rodoljubni nameni.

Stari odbor, ki je sprejel svojo funkcijo ob koncu šolskega leta, je s svojimi poročili dokazal, da je z vsemi svojimi močmi poskušal popraviti zastanek, ki je nastal v Podmladku zaradi premajhne aktivnosti prejšnjega odbora. Posebno lepo je bilo podano blagajniško poročilo, kjer se je dokazalo, da ima Podmladek Jadranske Straže na naši gimnaziji v blagajni že lepe tisočake, kar

bo marsikateremu siromašnemu podmladkarju pripomoglo, da si bo lahko ogledal naš prelepi Jadran, se navdušil zanj in postal tudi po sreči, ne samo na papirju njegov zvesti čuvar.

Ves občni zbor je potekel do volitev v najlepšem redu. Tu nam je pa prejšnje lepo razpoloženje nekoliko zagrenil neljub pojav, ki na to mesto nikakor ni spadal.

Nekateri gimnazijci občnega zbora Podmladka Jadranske Straže niso vzeli dovolj resno in so čutili potrebo, da dobijo to narodno obrambno organizacijo v svoje roke. V ta namen so pripeljali na občni zbor veliko število nižješolcev, ki so sicer prav tako podmladkarji in imajo prav tako pravico voliti, ki pa pri volitvah niso uporabljali svoje lastne volje in so glasovali samo za to, kar so jim oni, ki so jih pripeljali, diktirali. In ko so višješolci, ki so videli potrebo po močnem odboru, predlagali dijake, ki bi to nelahko nalogo tudi zadovoljivo izvedli, so oni s številčno premočjo zavedenih nižješolcev to ovrgli in prodrli s svojimi izvoljenci. Tako je zdaj odbor, razen predsednika, popolnoma nov, nevajen dela v tej organizaciji, kar na vsak način ne bo dobro vplivalo na razvoj Podmladka.

Sportni drobiž

Grški maratonski tekač Valevakusis se je vrigel pod avto, ker mu grška sportna zveza ni dovolila starta. Duhaprisotnost šoferja ga je rešila težjih poškodb.

*

Pri tekmovanjih, ki so se vršila 2. t. m. v Malmöju, je Finec Gunar Höckert zrušil Ladoumégueov rekord na 2000 m in dosegel čas 5:21.8.

*

Znamenski je postavil nov ruski rekord v teku na 3000 m v času 8:32.7.

*

Pred kratkim sta se končali dve važni mednarodni nogometni tekmi z istim rezultatom 2:1. Madjarska je porazila Rumunijo, Danska pa Poljsko.

*

Ali že veste, kaj nekateri boksači najraje počnejo v garderobi, preden stopijo v ring? Križanke rešujejo!

*

Gotovo tudi ne veste, da imenujejo Italijani sabljanje «arte», kar se po naše pravi umetnost.

LETALSTVO

Pod to rubriko bomo odslej v vsaki številki prinesli novosti na področju modelarstva brezmotornega in motornega letenja, dajali pobudo za spoznavanje z najmodernejšim sportom in nudili zanimivosti iz vsega sveta.

Opomba uredništva.

Odkar se je posrečilo prvemu človeku, da je splaval po zraku s strojem, ki je težji od zraka, je preteklo komaj 30 let. Ako listamo po zgodovini letenja, bomo sicer našli že mnogo starejše poskuse, čitali bomo priče o uspešnih letih, a vendar se bomo pri tem zavedali, da so pravi početki letenja šele v dvajsetem stoletju. In vendar, kolik napredek v tej kratki dobi! Dočim je bil prvi človek, ki je vzletel, od vsega sveta smatran kot nekaj izrednega, dočim je večina ljudi še pred nekaj leti videla v onih, ki lete heroje, ljudi, ki imajo izredno hrabrost in ki se vsak hip, ko se odlepijo od tal, podajajo v smrtno opasnost, danes smatramo vsi, z izjemo morda nekaj najstarejših letenje kot najmodernejšo prometno sredstvo, katerega se potnik poslužuje kot n. pr.: vlaka, avtobusa, avtomobila, konja, kolesa, motornega kolesa, parnika itd. Kak preokret v mišljenju, kako ogromen napredek v samem letenju.

Za mlajše ljudi pa je letenje še posebno privlačno. Pa, saj je tudi vsepolno zanimivosti, ki se nam porajajo v vsem, kar je v zvezi z letenjem. Od najmlajših pa do najstarejših, vsak lahko najde polno zanimivih novosti, le če se želi

malo bližje spoznati z letalstvom. Vzemimo male modele letal! S kako radostjo jih gleda vsakdo, kadar se odlepijo od zemlje in svobodno lete. Koliko večje navdušenje mora biti pa šele pri onih, ki so se naučili zgraditi si sami model, ki je zmožen letanja. Koliko vzgojnega je v takem delu! Spoznavajš bistvene dele letala, priučiš se osnovnih naukov aerodinamike, samega sebe pa izvešbaš v potrpežljivosti pri delu, saj zahteva dobra in lepa izpeljava modela letala mnogo volje, potrpljenja in samozatajevanja. Šele potem smeš pričakovati, da ti bo delo uspelo in da boš užival v opazovanju letečega modela, ki je bil delo tvojih rok. Dobro napravljen model ti daje možnost opazovati ga v vseh možnih poletih, pokaže ti, kako je mogoče leteti premočrtno, v krivuljah; ako mu primerno namestiš krmilje, bo vršil celo akrobacije. Pri takem delu se polagoma naučiš osnovnih načel pravega letenja.

Za modeli pride na vrsto gradnja brezmotornih letal in letenja na njih. Dočim je modelarstvo skoro brez stroškov za graditelja, treba pri gradnji brezmotornih letal nabaviti material za gradnjo. Ako se združi kakih osem do deset oseb, ki so za letenje itak potrebne pri vsakem letalu, ti stroški niso tako veliki, da bi jih ne zmogli tudi najsiromašnejši. Spretnost pri gradnji modelov bo v polni meri izkoriščena sedaj pri delu na brezmotornem letalu. Način gradnje uvede mladino v skrivnost konstruiranja, k spoznavanju raznega gradbenega materiala in njegove vrednosti, nauči ga preciznega obdelovanja materiala in končno: uvede ga v samo gradnjo kot tako. Sto in sto stvari, ki bi se jih v šolskih klopih nikdar ne

naučil ali pa vsaj z nekakim notranjim odporom, se mu tu odkrivajo kot največja zanimivost, zato interes stalno narašča, veselje do dela je vedno večje. Nestrpnost, poskusiti letalo, čim bo gotovo, znajti se prvič med nebom in zemljo na stroju, ki smo ga sami napravili, podžiga k pridnosti in vestnosti, daje volje in sili k razmišljanju o vsem, kar se dela in kar se ustvarja.

In letenje? Enkrat okušeno, postane potreba vsakogar. Tu se začne izoblikovanje značaja (saj zahteva skupno delo na letalu mnogo samozatajevanja, družabnosti, podrejenja svoje individualne volje skupnosti), letenje krepi živce, vzgaja k hitrim odločitvam, a vse posebnosti doživljanja ob priliki letenja navajajo k ocenjevanju svoje lastne sposobnosti in razmišljanja o vsem, kar se je dogodilo ter naposled k iskanju razlogov in izvedbi zaključkov.

Motorno letenje moremo smatrati v tej zvezi za nastavek brezmotornemu letenju. Ker pa zahteva tovrstno udejstvovanje velikih denarnih žrtev in vsaj zaenkrat še ne more biti torišče za udejstvovanje doraščajoče mladine, bomo pod tem zaglavjem priobčevali le zanimivosti, ki interesirajo vse, dočim bomo v prihodnjih številkah tako modelarjem, kakor tudi brezmotornim letalcem odnosno onim, ki to žele postati, v obliki kratkih člankov, navodil in skic, skušali dajati pobudo k delu.

Želimo tudi otvoriti možnost, vsem, ki se zanimajo za letenje, da korespondirajo z našim urednikom tega dela, stavljajo vprašanja, na katera bodo dobili v okviru možnosti v našem listu točne odgovore.

SPORT Balkanske igre

(Nadaljevanje.)

V 3. številki «Naše volje» smo napovedali, da bomo izpregovorili v naslednji številki obširneje o neuspehih Jugoslavije na balkanskih igrah.

Kakor vsako leto se je tudi letos Jugoslavija udeležila balkanskih iger ter dosegla v končni klasifikaciji drugo mesto. Vzrok, da tudi letos nismo mogli postati prvaki Balkana v lahki atletiki, za kar se borimo že toliko let, je v tem, da je bila naša reprezentanca tudi to pot malomarno izbrana, nekompletna in nepravilna. Žalostno dejstvo, ki se ponavlja zlasti v lahkoatletičnem sportu pri nas že leta in leta, namreč da ne prihajajo v poštev za reprezentante naše države v tujini atleti, ki jih za to predpostavljajo njihove zmožnosti in doseženi uspehi, ampak da se pr. izbiri gleda na razne druge okolnosti, je tudi letos dovedlo do naravnost poraznega neuspeha v Atenah. Neodpušljivo je, da se odločujoči sportni činitelji za to ne zavzamejo in enkrat za vselej naredijo konec sličnemu dogajanju. Poleg tega, da mora biti reprezentanca sestavljena iz ljudi, ki jih za to upravičujejo, kakor smo že dejali, njihove zmožnosti in uspehi, je potrebno, da se za vodstvo reprezentance postavijo ljudje, ki so v stalnih stikih s tekmovalci, ki so pri tekmovalcih priljubljeni, ne pa ljudje, ki so daleč od tega, da se sploh v sportu še udeležujejo in ki so pri tekmovalcih nezaželeni. Ker je bila letošnja jugoslovenska reprezentanca (pa tudi reprezentanca prejšnjih let) nekompletna, to se pravi posamezni atleti niso dobili možnosti, da se udeležijo tekmovanja, ker jim niso bili dovoljeni dopusti, je nujno potrebno, da lahkoatletičski savez vzame stvar v roke in pri delodajalcih naših atletov izposluje, da bodo ti vsaj v primeru tako važnih tekmovanj, kakor je n. pr. balkanijada, dobili dopust. V splošnem je tudi nujno potrebno, da je med časom, ko se atleti določijo za reprezentanco in do trenutka, ko morajo odpotovati, na razpolago gotov čas, v katerem se lahko izvežbajo vsaj toliko, da ne bodo delali sramote. Dogodilo se je namreč letos to, da so bili nekateri atleti, ki so bili vnešeni v reprezentanco kot rezerva, obveščeni o svojem potovanju in sodelovanju na balkanijadi šele en dan prej, preden jim je bilo treba odpotovati. Velik nedostatek jugoslovenske lahke atletike je tudi v tem, da nam primanjkuje zmožnih in požrtvovalnih trenerjev. Nujno je, da se tudi ta stvar uredi, ker brez tega si ne moremo predstavljati, da bi naša lahka atletika napredovala in dosegala torej kakšne uspehe.

Končno stanje VII. balkanskih iger je naslednje:

1. Grčija	150 točk
2. Jugoslavija	72 točk
3. Romunija	65 točk
4. Turčija	28 točk
5. Bolgarija	17 točk

Albanija se to leto zaradi slabih rezultatov, ki so jih dosegli njeni lahkoatletični, balkanskih iger ni udeležila. Jugoslavija je od 22 mogočih zmag letos zasedla le eno prvo mesto, in to v metanju kroglice (Kovačević 14.10 m), sedem drugih mest (Buratović v teku 100 m) z zaprekami: 16.1, Mikić v troskoku: 13.80 m, v štafeti 4×100, 4×400 in 800×400×200×100, Goršek v teku na 800 m: 2:08.1 in na 1500 m: 4:07.8. Razen tega smo zasedli še nekaj tretjih, četrtih in petih mest. Najboljši tekmovalac v splošnem je bil Goršek, ki je zasedel dve drugi mesti, dalje stari Buratović, ki je zasedel drugo mesto v teku preko zaprek, tretje mesto v skoku v daljino in četrto mesto v skoku v višino. Izboljšani so bili tudi nekateri balkanski rekordi, izboljšali so jih le Grki, od katerih je Dimitropoulos zboljšal tudi Stepišnikov rekord v metu kladiva, ki je bil postavljen v Zagrebu s 48.99 m, na 50.22 m. VR—ZO

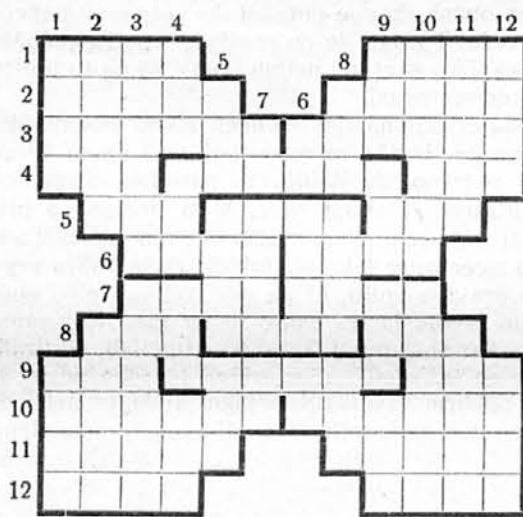
Nagradna križanka

Ker vemo, da radi rešujete križanke, smo se odločili, da vam poleg golega veselja nad križanko samo, ki jo objavljamo v vsaki številki, pripravimo še večje veselje. Odslej bo v vsaki številki, ki izide prvega v mesecu, za rešitev križanke razpisana lepa nagrada oz. več nagrad.

Vendar pa stavljamo gotove pogoje. Kdor hoče priti v konkurenco za žrebanje, mora imeti poravnano svojo naročnino vsaj za pol leta (6 Din). Rešitev križanke nam mora biti poslana najkasneje do 15. v mesecu. Biti morajo pisane jasno in poslano na naslov: Uredništvo «Naše volje», Ljubljana, Masarykova 14-II. Nejasnih in prekasnih rešitev ne bomo upoštevali.

Za rešitev naslednje križanke razpisujemo dve nagradi, in sicer: dva poleta nad Ljubljano in okolico. Nagradenca prejmeta od uprave «Naše volje» potrdilo, ki velja kot legitimacija za upravičenost te vožnje z letalom. Poleg tega se nagradenca zavežeta, da popišeta polet in svoje vtise, katerih eden bo priložen v eni izmed prihodnjih številčk našega lista.

Kdor želi občudovati iz višine naše zasnežene planine in širna polja, naj tekmuje pri rešitvi naše križanke.

Vodoravno:

1. Ježa (v narodni pesmi) — skupina.
2. Učenec (franc.) — vladarsko znamenje.
3. Neizvestnost, dvom (tujka) — Hrvat.
4. Rimski pozdrav — umrla evropska kraljica — poseduje.
5. Sloven — poziv — vrsta zemlje.
6. Klasična opera — barva kart.
7. Morski sesalec — sveta žival v Egiptu.
8. Mlačno (nem.) — del voza — raste na glavi.
9. Šahovski izraz — naborniki — zvišana nota.
10. Delci železa — je železo.
11. Panonski vojvoda — naša gora.
12. Mesto v Franciji — dela pes.

Navpično:

1. Znanost — se dobiva iz žitaric.
  2. Oljčni sad — mehak kamen.
  3. Rastlina — del vijaka.
  4. Isto kot 4. vodoravno — konji (turško) — naval na banko (tujka) — naša izvozna surovina.
  5. Mesto v Nemčiji — vprašalni zaimek — slovena kost (apostrofirano).
  6. Konj (turško) — imajo kratke noge — osebni zaimek.
  7. Kratica — kadarkoli (srbohrv.) — Prešernova vprašalnica.
  8. Življenski sok — cunjica — zbor.
  9. Brate — hiter hod — srbohrvatski veznik — domača žival.
  10. Znamenje v stavku — mlado drevesce.
  11. Tja (bolgarsko) — gora zapovedi.
  12. Mesto v Galileji — naša reka.
- Besede tečejo od črte do črte. Za črto se začneja nova beseda.

Rešitev križanke v prvi številki:

Vodoravno: 2. akt, 4. TPD, 6. upa, 9. Naša volja, 12. ate, 13. Inn, 14. ne, 15. on, 16. iti, 19. aut, 21. pacifista, 24. mak, 25. sta, 26. ost.

Navpično: 1. uk, 2. Ada, 3. tuo, 4. tat, 5. pšenica, 7. plinast, 8. K(ajn), 9. nasip, 10. vo, 11. Anita, 17. tam, 18. if, 20. usta, 22. Iko, 23. ist, 27. so.

Rešitev križanke v številki 2—3.

Vodoravno: 1. Sokol, 4. brada, 7. Potop, 8. dlaka, 9. Anita, 12. pripre, 14. eksati, 16. Kob, 18. osa, 19. Oplenec, 22. Celjan, 24. Eneius, 27. dilci, 28. Naklo, 29. lirik, 30. Kofca, 31. namen.

Navpično: 1. So — pop, 2. kotli, 3. lopar, 4. bedak, 5. agava, 6. ahati, 10. Nekolni, 11. Tebanec, 13. pokoj, 15. sonce, 17. ose, 20. Padova, 21. anilin, 22. cinik, 23. likof, 25. igram, 26. sekan.

Šah

Pred kratkim so se pričele tekme za klubsko prvenstvo Dravske banovine. Sodeluje 18 klubov, ki so razdeljeni na pet skupin. Najvažnejša skupina je ljubljanska, v kateri igrajo: Ljubljanski šahovski klub, Št. Peter, Lovšina, Omladina, Šiška, Triglav in Železničarski šahovski klub. Velik favorit je L. Š. K., ki je bil leta 1934. državni prvak. Tekmovanje bo zaključeno 15. februarja.

V ljubljanski skupini so se tekme že pričele:

I. Kolo: Triglav je premagal Lovšina s sedem in pol: pol, Št. Peter Železničarja s šest in pol: ena in pol, Šiška Omladino z 5 : 3. L. Š. K. je bil prost.

II. Kolo: L. Š. K. je premagal Št. Peter s 7 : 1, Železničar Lovšina s šest in pol: ena in pol, Triglav Omladino s 7 : 1, Šiška je bila prosta.

III. Kolo: L. Š. K. je premagal Lovšina z 8 : 0, Triglav Šiško z 8 : 0.

PARTIJA S ŠAHOVSKE OLIMPIJADE.

Beli: Keres (Estonska) Črni: Gilfer (Islandija)

1. d2—d4	Sg8—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Sb1—c3	Lf8—b4
4. Dd1—c2	0—0?

Težka pogreška proti osnovni ideji otvoritve. Črni mora skrbeti, da beli ne osvoji središča z e2—e4. To potezo bi lahko preprečil z c7—c5 ali d7—d5.

5. e2—e4	d7—d5
6. e4—e5	Sf6—d7
7. a2—a3	Lb4×c3+
8. b2×c3	c7—c5

Večji odpor bi nudil z f5, 9. c×d5, e×d5; 10. Ld3.

9. Sg1—f3	c5×d4
10. c3×d4	d5×c4
11. Lf1×c4	h7—h6

Ta slabitev je že izsiljena. N. pr. 11. — — — Te8; 12. Sg5, Sf8; 13. Ld3, h6; 14. Lh7+, S×h7; 15. D×h7+, Kf8; 16. Dh—, Ke 7; 17. D×g7 z odločilnim napadom.

12. h2—h4!	Tf8—e8
13. Th1—h3!	— — —

S pojavom nove figure je postala črna pozicija brezupna. Črne figure, ki so ostale še na osmi liniji nerazvite, so proti grozečemu napadu brez moči.

13. — — —	Sd7—f8
14. Th3—g3	Kg8—h8
15. Lc1×h6!	Dd8—a5+
16. Ke1—e2	g7×h6
17. Dc2—c1	Kh8—h7
18. Sf3—g5+!	h6×h5
19. Dc1×g5	Sf8—g6
20. h4—h5	beli dobi.

1. Df4. Sedaj ima črni na razpolago samo Th8 in Te8.

Rešitev problemov iz prejšnje številke.

1. — — — Th8; 2. Dg3—Tf8 (ali Te8—deD+ in Dg8+). 3! Dama ograja stolp, sicer bi imel črni rešilno potezo z e kmetom. Sedaj preti mat na a8, a5 in f8. Če pa vleče v prvi potezi 1. — — — Te8, 2. Da 4! z matom deD+ ali a5 in a8. Številne poteze z damo, ki so na razpolago, rešitev precej otežkočalo. B. Sikošek.